

Linksamling til e-bogsproducenter

Publizon Vejledning Version 1.1 - 3. dec 2020

Eksempler på programmer & værktøj ([Gratis*](#)) til EPUB fremstilling, redigering, test og validering. Programmer og værktøj til [tilgængelighed](#).

EPUB STANDARDER

I [EPUB 3 Overview](#) kan du læse, hvilke funktioner og teknikker du 'må', 'skal' eller 'bør' bruge, når du producerer en EPUB e-bog. Disse retningslinjer og anbefalinger henvender sig også til udviklere af læsesystemer. Pointen er, *når* e-bogsproducenter og udviklere følger samme regler, så vil slutkunden, læseren, få den bedst mulige læseoplevelse, *fordi* e-bogen vil opføre sig som forventet på tværs af læsesystemer og app-producenter.

Godkendte standarder til e-bogsproduktion er:

☐ EPUB 3.2	aktuelle, anbefalet standard at lave e-bøger efter
☐ EPUB 3.0.1	godkendt standard til e-bøger
☐ EPUB Accessibility 1.0	tilgængelighedsstandard for EPUB e-bøger
☐ EPUB 2.0.1	forældet standard

Publizon anbefaler Stop med EPUB 2. Lav e-bogen som en tilgængelig EPUB 3 (reflowable).

EPUB PRODUKTION

Programmer som gemmer/eksporterer EPUB (** kan åbne og redigere .epub):

☐ Adobe InDesign	[Win/Linux/macOS]	
☐ Apple Pages	[iPhone, iPad, Mac]	skabeloner let at bruge
☐ Calibre * **	[Win/Linux/macOS]	
☐ Google docs *		
☐ Scriveener **	[Win/iOS/macOS]	
☐ Sigil * **	[Win/Linux/macOS]	for øvede og begyndere
☐ WordToEPUB * 	[Win] plugin til Word	for øvede og begyndere

KRAV: Den færdige EPUB publikationen skal [valideres](#) og [testes](#) inden udgivelse.

EPUB VALIDERING

KRAV: E-bogen skal filen bestå nyeste version af EPUBCheck for at kunne oprettes i Pubhub.

1. [EPUBCheck](#) *
Den officielle EPUB validator, som kontrollerer om EPUB publikationen overholder gældende EPUB standard. (findes også som plugin til Calibre og Sigil)
2. [Ace by DAISY](#) *
Den officielle EPUB validator, som kan afdække tilgængelige egenskaber i en EPUB fil. Ace (a) kører nogle automatiske checks op imod 'EPUB Accessibility 1.0'-standarden og rapporterer åbenlyse tilgængelighedsovertrædelser, (b) udtrækker data, som kan bruges i en manuel kontrolproces (c) giver mulighed for at tilføje EPUB tilgængelighedsmetadata (hvis man skal selvcertificere).

Publizon anbefaler E-bogsproducenter validerer med (1) [pagina EPUB-Checker](#), som er bygget på den officielle EPUBCheck, og (2) begynder at tage Ace i brug som en hjælp til at skabe bedre e-bøger.

EPUBCheck og Ace kan ikke tjekke alt, derfor er manuel test også nødvendig:

SÅDAN TESTER DU DIN EPUB

Publizon anbefaler Åbn din EPUB e-bog i forskellige readere (apps) og se, hvordan den ser ud. Her vil åbenlyse fejl og mangler blive afsløret. Afprøv om indholdsfortegnelsen virker, om links og fodnoter linker korrekt, dobbeltklik på billeder for at se om de vises ok, vises forsiden og titel i reader-biblioteket, osv.

Godt kendskab til ens produktionsflow er også med til at sikre e-bogen høj funktionalitet.

TIP: I Pubhub findes **Pubhub Reader**. [Indhold/Indholdsliste > Læs/lyt] Åbn e-bogen her for at se, hvad eReolens lånere cirka ser.

Eksempler på apps, der læser EPUB formatet, som du kan bruge til test:

- [Adobe Digital Editions](#) * [Android/iPad/macOS/Win]
- [Aldiko Book Reader](#) * [Android mobil]
- [Apple Books](#) * [præinstalleret på Apple enheder]
- [Colibrio Reader](#) * [web]
- [Colibrio a l l y Reader](#) * [web]
- [Thorium Reader](#) * [Win/Linux/macOS]
- [VitalSource Bookshelf](#) * [Win/Linux/macOS]

EPUB REDIGERING

Hvis en EPUB ikke fungerer eller ser ud som ønsket i testfasen, er løsningen ofte at gå tilbage og fixe fejl i kildefilen og eksportere til EPUB igen. Har du ikke kildefilen, kan du udpakke EPUB-filen: Omdøb .epub til .zip > udpak filen med et alm. pakkeværktøj (WinZip eller [7-Zip](#)*) > rediger EPUB indhold: tekst (HTML/xhtml) og design (CSS) i en [editor](#), rediger billeder (JPEG, PNG, GIF, SVG) i en [image editor](#). Når du er færdig med at redigere, pakkes indhold til .epub med et [EPUB pakkeværktøj](#). Husk altid at validere efter redigering.

EPUB PAKKEVÆRKTØJ

- [eCanCrusher](#) * – pakker .epub ud til .zip/og omvendt [Mac/Win]
- [ePubPack](#) * – pakker indhold og mimetype til .epub [Win]

REDIGER TEKST & DESIGN

Med en web/HTML editor kan du redigere indholdsfiler (xhtml/HTML) og layout (CSS)

- [BBEdit](#) [macOS]
- [Dreamweaver](#) [Win/Linux/macOS]

TIP: Lær HTML5 og CSS3 på w3schools.com, også semantisk HTML.

REDIGER BILLEDER

- [GIMP](#) * [Win/Linux/OS X]
- Illustrator & Photoshop > del af [Adobe Creative Cloud](#) [Win/Linux/macOS]
- [Inkscape](#) * [Win/Linux/macOS]
- Paint > del af Microsoft Office-pakken [Win]
- Preview > del af [Mac] apps

TIP: Alle readere understøtter JPEG.

COVER | FORSIDE

E-bogen skal have en forside med titel/undertitel og navnet på forfatter(e) og forlag. (1) **marketingscover** skal være JPEG, højformat, i god kvalitet, minimum 1400 px (på den korte led) eller større, 2D-motiv. (2) **indre cover**: fx 700x980 px, måler 1:1,4 - 1:1,6 som placeres inde i e-bogen.

- [TIP: CSS til helsides cover](#)
- Bedst praksis for at [inkludere indre cover i EPUB](#) ▣

VIDEO & AUDIO

Skal din e-bog indeholde video eller lyd, skal du bruge EPUB 3.2.

- [TIPS til video og lyd format/komprimering](#)
- [Vi anbefaler, scriptet indhold embeddes i iframes, som er bedst understøttet pt](#)
- [EPUB Media Overlays 3.2: Krav til e-bog med synkron afspilning af lyd og tekst](#)
- Bedst praksis for at [inkludere video i EPUB](#) ▣
- Bedst praksis for at [inkludere audio i EPUB](#) ▣

TIP: Ikke alle readere kan afspille video/lyd, men mange af de nye, moderne EPUB 3 readere kan. Udgiver du til en bestemt platform (fx Apple, Amazon, osv), undersøg om de stiller specielle krav.

FONTE

Tre gode grunde til **ikke at indlejre skrifttyper** i din EPUB: (1) Ikke alle readere bruger de indlejrede skrifttyper, selvom alt er pakket korrekt (2) Brugere ønsker at kunne ændre skrifttype (3) Undgå rettighedsproblemer med font designer. Best practice er *ikke* at indlejre skrifttypen i reflowable EPUBs og i stedet forlade sig på læseenhedens fonte.

Hvis du **vælger at indlejre skifter**, er best practice følgende: **For EPUB reflowable**: Brug CSS [@font-family](#) i prioriteret liste og kald læseenhedens skrifttyper. Fx hvis e-bogen bruger en pynteskrift som ikke findes præinstalleret på læseenheder.

Best practice for **Fixed Layout EPUB**: Altid indlejre skrifttypen. Brug .ttf, .otf, [WOFF](#), [WOFF2](#).

- [Font Squirrel](#) *
- [Google Fonts](#) * undgå rettighedsproblemer
- Test filen ekstra grundigt

TIP: [Font Embedding and Licencing](#)

EKSEMPLER PÅ WORKFLOWS TIL INSPIRATION

- Word + [Avanceret Guide](#) ▣ + [WordToEPUB](#) > .epub ▣ + EPUBCheck + Ace
- InDesign styles + ToC + [Edit All Export Tags](#) > .epub ▣ + EPUBCheck + Ace
- InDesign (Mac) + [CircularFLO](#) > Read Aloud EPUB mm ▣
- tekst / Word > [clean HTML](#) > Sigil + plugins ▣ + EPUBCheck + Ace > .epub ▣
- Word > [Hederis](#) > .epub, .pdf, .html ▣
- Word, Google docs > [Bookalope](#) > .epub, .idd, .pdf, .html, .mobi

INTRODUKTION TIL TILGÆNGELIG EPUB UDGIVELSE

- [Inclusive publishing - masser af info](#)
- [Guidance and Standards](#)
- [Gratis webinar om tilgængelighed](#) (video serie)